

УДК 368:336-021

Аналіз рентабельності страхових продуктів страхування життя на прикладі страхової компанії «ТАС»

Романовська Ю.А.

кандидат економічних наук, доцент,
Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

Покинборода А.О.

студентка
Вінницького торговельно-економічного інституту
Київського національного торговельно-економічного університету

У статті досліджено сутність рентабельності страхової компанії, обґрунтовано кількісні показники оцінювання рентабельності страхових компаній загалом та на прикладі страхової компанії «ТАС», що дозволило запропонувати напрями її подальшого підвищення. Визначено рентабельність продуктів страхування життя для страхової компанії «ТАС», отримані результати довели ефективність діяльності досліджуваного страховика.

Ключові слова: рентабельність, фінансовий результат, страхова компанія, страхування життя, страховий продукт.

Romanovskaya Yu.A., Pokinboroda A.O. АНАЛИЗ РЕНТАБЕЛЬНОСТИ СТРАХОВЫХ ПРОДУКТОВ СТРАХОВАНИЯ ЖИЗНИ НА ПРИМЕРЕ СТРАХОВОЙ КОМПАНИИ «ТАС»

В статье исследована сущность рентабельности страховой компании, обоснованы количественные показатели оценивая рентабельности страховых компаний в целом и на примере страховой компании «ТАС», что позволило предложить направления дальнейшего ее повышения. Проанализирована рентабельность продуктов страхования жизни для страховой компании «ТАС», полученные результаты доказали эффективность деятельности исследуемого страховщика.

Ключевые слова: рентабельность, финансовый результат, страховая компания, страхование жизни, страховой продукт.

Romanovskaya Yu.A., Pokinboroda A.O. ANALYSIS OF THE PROFITABILITY OF LIFE INSURANCE PRODUCTS ON THE EXAMPLE OF THE INSURANCE COMPANY TAS

The essence of the profitability of the insurance company is investigated in the article, quantitative indicators are substantiated, estimating the profitability of insurance companies in general and the example of the insurance company "TAS", which allowed proposing directions for its further increase. The profitability of life insurance products for the TAS insurance company was analyzed, the results obtained proved the effectiveness of the insurer's activity.

Keywords: profitability, financial result, insurance company, life insurance, insurance product.

Постановка проблеми. Кожного дня в людини є ймовірність стикнутися з певними ризиками та небезпеками, які загрожують матеріальній, фізичній чи економічній складовій їхнього життя. В даному випадку приходять на допомогу страхові компанії, з допомогою яких можна убезпечити власне життя та здоров'я, адже це головні джерела людської трудової діяльності. Тому характеристика та аналіз широкого спектру продуктів страхових компаній та їх розвиток на ринку є актуальною темою дослідження.

Аналіз результативності функціонування страхової компанії, зокрема й рентабельності страхових продуктів, здійснюється на основі

показників, які характеризують фінансові сторони діяльності страховика.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження особливостей діяльності страхових компаній внесли такі вчені-економісти, як М.М. Александрова [1], В.Д. Базилевич [2] та Н.М. Внукова [3], аналіз діяльності страхових компаній досліджували такі фахівці, як Н.П. Сахарова [8], Т.А. Федорова [10], Т.В. Яворська [12]. Дослідження наукових доробків в даній області показало, що на сьогоднішній день вчені не виокремили єдину цілісну систему показників оцінки результатів діяльності страховика, що спонукає до подальших досліджень в цій сфері.

Постановка завдання. Метою написання даної статті є аналіз рентабельності страхових продуктів зі страхування життя на прикладі страхової компанії «ТАС».

Виклад основного матеріалу дослідження. Страхування має декілька галузей, однією з яких є особисте. Особисте страхування має на меті організацію страхового захисту людей, які звертаються до страхових компаній з даною потребою, та членів їх родин на випадок виникнення різних подій, які можуть вплинути на життя, здоров'я та працездатність цих людей [5; 7, с. 1208]. Як і в будь-якій іншій галузі страхування, в особистому існують певні ризики (рис. 1).

Підгалуззю особистого є страхування життя. Воно передбачає обов'язок страховика здійснити страхові виплати у випадку смерті застрахованого, а також за дожиття застрахованого до певного віку чи до закінчення строку дії договору страхування [2, с. 119; 6].

Життя і здоров'я – це те, що належить не тільки нам, але і нашим близьким; а забезпечувати власний добробут та добробут близьких можна лише тоді, коли ми самі здорові та сповнені сил, тому люди турбуються про власне життя та здоров'я, страхуючи його в різноманітних страхових компаніях.

Страхова компанія «ТАС» стала першою вітчизняною компанією зі страхування життя. Сьогодні компанія є однією з провідних та найбільш авторитетних страхових компаній в Україні, яка пропонує своїм клієнтам широкий спектр сучасних програм індивідуального та корпоративного убезпечення життя разом з якісним професійним обслуговуванням. Значний досвід роботи, глибоке знання стра-

хової справи, серйозні гарантії, забезпечені високою капіталізацією, широка всеукраїнська філіальна мережа дозволяють надавати страхові послуги високої якості, удосконалювати традиційні види страхування і створювати нові страхові продукти, що відповідають потребам сьогодення [9].

Основні зусилля страхової компанії «ТАС» зосереджені на створенні якісних страхових продуктів із цікавими для клієнта конкурентними перевагами. Страховий продукт – це комплексне поняття, яке включає в себе не тільки оформлення договірних відносин на папері, а й містить: (рис. 2).

Будь-який страховий продукт є результатом людської діяльності і спрямований на здійснення економічного захисту від наслідків різних випадкових та імовірних (найчастіше несприятливих) природних і суспільних явищ. Його реалізація серед населення для страхової фірми породжує фінансовий результат.

Фінансовий результат – це наслідок фінансово-господарської діяльності, який характеризується розміром засобів компанії, їх розміщенням і джерелами утворення, залежить від організації страхової справи, обсягів і реалізації страхових продуктів та прибутку [1, с. 54]. Крім того, – це показник її фінансової конкурентоспроможності, виконання зобов'язань перед державою та іншими учасниками страхових правовідношень.

Ефективність діяльності страхової компанії в першу чергу характеризується абсолютними показниками, до яких відносять статутний капітал, власний капітал, основні засоби, кількість укладених договорів, страхові платежі, страхові виплати, сукупні доходи страхо-

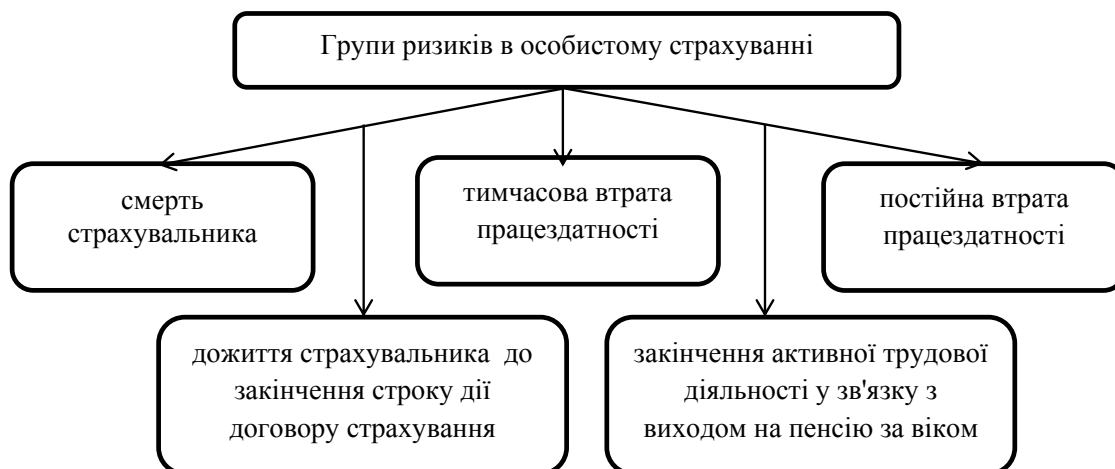

Рис. 1. Групи ризиків в особистому страхуванні

Джерело: узагальнено за даними [4, с. 193-203]

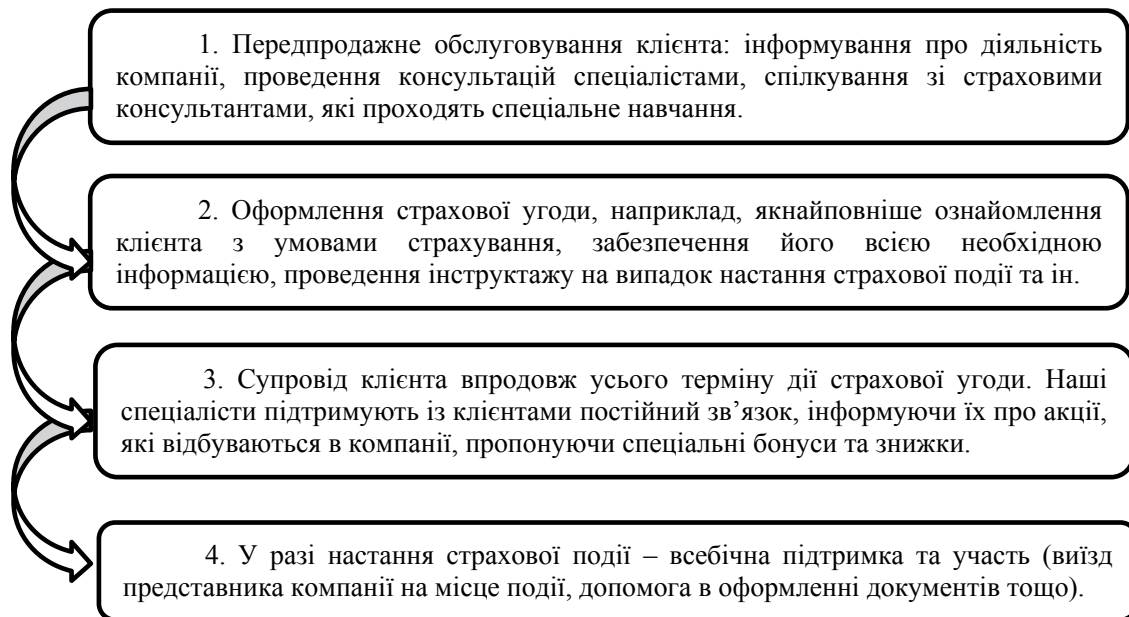

Рис. 2. Склад страхового продукту [12, с. 78]

вої компанії, прибуток від інвестиційної діяльності, фактичний прибуток, чистий прибуток та страхові резерви.

Але вивчення лише абсолютних показників буде недостатнім для вимірювання ефективності управління страховими ресурсами і визначення можливості страховика підтримувати довгострокову фінансову стабільність. В умовах підвищених вимог теорії і практики страхування виникає потреба звертання до відносних характеристик фінансових результатів і більш широкого застосування комплексу відносних показників, результат аналізу яких може призвести до повної перевірки і корекції діяльності страхової організації.

Обов'язковими елементами процедури оцінки фінансового стану страхової компанії в рамках порівняльного аналізу стають показники рентабельності. Так, порівняння розміру прибутку з величиною надійшовших страхових внесків, з однієї сторони, показує об'єм прибутку з кожної грошової одиниці страхових платежів і, з іншої сторони, ув'язує розмір прибутку, як основне джерело фінансових ресурсів, з об'ємом виконаної роботи по формуванню страхового фонду.

Але, в зв'язку з тим, що головною метою діяльності суб'єктів страхової справи в системі страхування є забезпечення страховим захистом, тобто виконання прийнятих за договорами страхування фінансових зобов'язань, на практиці рентабельність страхових операцій, як правило, виявляється не високою.

Наразі в літературі немає однозначної думки з приводу конкретних показників, які характеризують рентабельність діяльності страхової компанії.

Зокрема Т.А. Федорова виділяє такі показники рентабельності: загальний показник рентабельності, який на її думку, можна визначити двояким чином, по-перше, як відношення бухгалтерського прибутку до власного капіталу; по-друге, як відношення прибутку від страхової діяльності до суми витрат і відрахувань; рентабельність інвестиційної діяльності і рентабельність активів. Рентабельність інвестиційної діяльності, на думку Т.А. Федорової, розраховується відношенням прибутку від інвестиційної діяльності до страхових резервів [10, с. 205].

Але Т.В. Яворська вважає, що цей показник повинен визначатися як відношення доходів від інвестування коштів страхових резервів (власне прибуток від інвестиційної діяльності) до середньої величини короткострокових і довгострокових фінансових вкладень і цінних паперів, Крім того він виділяє показник загальної рентабельності капіталу і чистої рентабельності капіталу. У першому випадку для його визначення розраховується відношення бухгалтерського прибутку до середньої вартості майна, а в другому – відношення чистого прибутку до середньої вартості майна. При такому підході ці показники дублюють показник рентабельності активів [12, с. 103].

На думку Н.П. Сахарової, показники рентабельності страхової компанії включають

рентабельність страхової послуги, рентабельність продаж і рентабельність страхової справи [8, с. 354].

Аналіз рентабельності варто розпочинати з вивчення динамічного ряду цього показника, звертаючи особливу увагу на нерентабельні та високорентабельні показники, як фактори, які мають критичні характеристики: низька рентабельність обмежує можливості самофінансування страхової компанії, а висока – вказує на порушення основного принципу еквівалентності.

Рівновага у відношенні рентабельності може бути досягнута двома шляхами:

- зміна розмірів страхових тарифів, приводячи у відповідність їх величини з фактичним рівнем збитковості страхової суми;
- розширення об'єму страхової відповідальності по даному виду страхування при збереженні розмірів страхового тарифу.

При цьому очевидно, що з точки зору інтересів страхувальників і розвитку страхової справи, другий шлях найбільш переважний.

При загальному підході під рентабельністю розуміється визначення питомої ваги прибутку в існуючих джерелах власних коштів шляхом розрахунку відношення балансового прибутку до вартості статутного або власного капіталу. З допомогою коефіцієнтів рентабельності розраховується ефективність управління ресурсами і доходами компанії, виявляється її здатність підтримувати фінансову стабільність в довгостроковій перспективі. Незалежно від виду і направлення економічної діяльності для аналізу рентабельності використовуються загальні показники, такі як: рентабельність виробництва, рентабельність

продукції, рентабельність товарної лінії, рентабельність продажу (обороту), рентабельність капіталу. Розглянемо, детальніше рентабельність страхового продукту.

Рентабельність страхового продукту (послуг) – це відношення фактичного прибутку до витрат страхової компанії.

Кожній страховій компанії необхідна інформація про рентабельність його продуктів. Тому даний показник має важливе значення для страхової компанії і дає їй можливість визначати більш прибутковий та вигідніший для виробництва та продажу населенню продукт. Однак варто враховувати те, що собівартість повинна відповідати витратам на основі рівноважних цін.

Рентабельність страхового продукту доцільно аналізувати, ураховуючи вплив таких факторів:

- зміна структури та асортименту страхових продуктів;
- зміна собівартості страхових продуктів та інші.

На основі загальних показників рентабельності, які використовуються для оцінки прибутковості різних видів підприємства, економістами розроблені спеціальні показники, які характеризують рентабельність страхових продуктів по страховій діяльності загалом. Доцільно виділити найбільш суттєві (табл. 1).

Особливістю визначення цих показників рентабельності є те, що в кожному конкретному випадку для розрахунку використовується певний вид прибутку страхової компанії.

Зазначені показники рентабельності розглядаються двоєю: з однієї сторони, ці показники використовуються для оцінки фінансо-

Таблиця 1

Показники рентабельності страхової компанії

Назва	Формула	
Рентабельність страхової послуги	$R_{\text{пос}} = \frac{\text{Пфакт}}{B} \times 100\%$	Пфакт – фактичний прибуток; В – витрати страхової компанії.
Рентабельність продаж	$R_{\text{пр}} = \frac{\text{Пчис}}{\text{Спл}} \times 100\%$	Пчис – чистий прибуток; Спл – страхові платежі
Рентабельність інвестиційної діяльності	$R_{\text{інв}} = \frac{\text{Пінв}}{\text{СР}} \times 100\%$	Пінв – прибуток від інвестиційної діяльності; СР – страхові резерви
Рентабельність активів	$R_{\text{акт}} = \frac{\text{Пчис}}{A} \times 100\%$	А – середньорічна вартість активів
Рентабельність власного капіталу	$R_{\text{к}} = \frac{\text{Пчис}}{\text{ВК}} \times 100\%$	ВК – власний капітал

Джерело: [4, с. 196]

вих результатів діяльності страхової компанії, з другої – вони є показниками, які характеризують один із аспектів фінансового стану страховика.

Визначимо ці показники для страхової компанії «ТАС» для продуктів зі страхування життя (табл. 2).

Зобразимо дані показники у динаміці (рис. 3).

Як бачимо з наведеного рисунку, рентабельність страхової послуги, продажу та активів зростає протягом аналізованого періоду. Рентабельність власного капіталу за останній рік дещо знизилась (на 0,81 %), що свідчить про зменшення віддачі власного капіталу страховика; також рентабельність інвестиційної діяльності впала на 1,09 %, що засвідчує зменшення віддачі від вкладених грошей.

Висновки. Отже, страхова компанія «ТАС» реалізує загальну стратегію розвитку щодо

збільшення обсягів страхування та впевнено рухається до досягнення своєї стратегічної мети – бути компанією № 1 на ринку убезпечення життя в Україні, що засвідчує її рівень рентабельності; відповідно є платоспроможною та конкурентоспроможною на страховому ринку. Але необхідно зауважити, що існують негативні коливання окремих показників рентабельності внаслідок економічної нестабільності в країні.

Утримання та збільшення рентабельності страхових компаній можливо за таких умов: цілеспрямованого формування капіталу страхової компанії, що забезпечується внаслідок оптимального поєднання рентабельності власного капіталу та фінансової стійкості страховика; підвищення рівня довіри з боку страхувальників, шляхом чесних виплат потерпілим, застрахованим в даній компа-

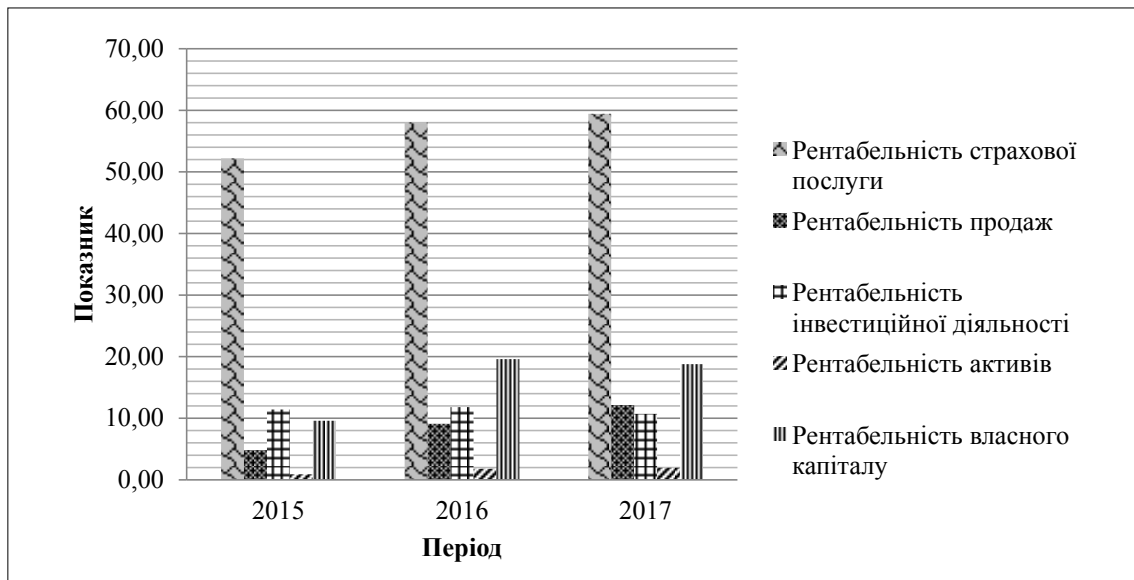

Рис. 3. Рентабельність страхової компанії «ТАС» у динаміці

Джерело: розраховано авторами на основі [9]

Таблиця 2

Показники рентабельності страхової компанії «ТАС»

Назва	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Абсолютне відхилення, +/- 2017/2015
Рентабельність страхової послуги	52,19%	58,04%	59,44%	7,25
Рентабельність продаж	4,82%	9,11%	12,16%	7,34
Рентабельність інвестиційної діяльності	11,43%	11,81%	10,72%	-0,71
Рентабельність активів	0,89%	1,80%	1,95%	1,06
Рентабельність власного капіталу	9,60%	19,60%	18,79%	9,19

Джерело: розраховано авторами на основі [9]

нії та впровадження більш доступних пакетів страхових послуг для малозабезпечених верств населення; нарощування розмірів страхових резервів, бо їх можна вважати безоплатним джерелом фінансових коштів; передачі перестраховикам більш ризикова-

них об'єктів, порівняно з тими, що залишаються; збільшення банківських вкладів, щоб мати більше фінансових ресурсів за рахунок залучення додаткових коштів; раціонального використання прибутку, адже від цього залежить ефективність компанії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Александрова М.М. Страхування: Навч.-метод. посіб. / М.М. Александрова. – К.: ЦУЛ, 2002. – 208 с.
2. Базилевич В.Д. Страхова справа / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич. – К.: Знання, 2005. – 351 с.
3. Внукова Н.М. Страхування: теорія та практика / Навч.-метод. посібник / Н.М. Внукова, В.І. Успенко, Л.В. Временко, Д.В. Кондратенко. – Х.: Бурун Книга, 2004. – 371 с.
4. Дослідження проблем формування фінансових результатів страховиків / Г. Кравчук, Т. Бережна // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2016. – № 1. – С. 193-203.
5. Про страхування [Електронний ресурс]: Закон України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85/96-vr/page>.
6. Романовська Ю. А. Аналіз страхового ринку України / Ю. А. Романовська // Економіка та суспільство [Електронний ресурс]. – 2016. – № 7. – Режим доступу до журналу: <http://economyandsociety.in.ua>
7. Романовська Ю. А. Аналіз ринку майнового страхування в Україні / Ю.А. Романовська, К. А. Яковенко // Електронне наукове видання «Економіка та суспільство». – № 13. – 2017. – С. 1207-1212.
8. Сахарова Н.П. Страхование / Н. П. Сахарова. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2012. – С. 740.
9. Страхова компанія «ТАС» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://taslife.com.ua/>
10. Федорова Т. А. Страхование / Т. А. Федорова. – М.: Экономист, 2005. – 406 с.
11. Чвертко Л. А. Страховий ринок України: реалії та перспективи розвитку / Л. А. Чвертко // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. – 2010. – № 1. – С. 55-58.
12. Яворська Т.В. Страхові послуги: Навч. посіб. / Т.В. Яворська – К., 2008. – 350 с.

REFERENCES:

1. Aleksandrova M.M. (2002) Strakhuvannja. [Insurance]. K.: CUL. (in Ukrainian)
2. Bazylevych V.D. (2005) Strakhova sprava [Insurance business]. K.: Znannja. (in Ukrainian)
3. Vnuкова N.M., Uspalenko V.I., Vremenko L.V., Kondratenko D.V. (2004) Strakhuvannja: teorija ta praktyka [Insurance: Theory and Practice]. Kh.: Burun Knygha. (in Ukrainian)
4. Kravchuk Gh., Berezhna T. (2016) Doslidzhennja problem formuvannja finansovykh rezuljtativ strakhovykiv [Investigation of problems of formation of financial results of insurers]. Problemy i perspektivy ekonomiky ta upravlinnja [Problems and prospects of economy and management] (electronic journal), vol. 1, no. 1, pp. 193-203.
5. Pro strakhuvannja (Elektronnyj resurs): Zakon Ukrajinjy. – Available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85/96-vr/page> (accessed 10 May 2018)
6. Romanovs'jka Ju. A. (2016) Analiz strakhovogho rynku Ukrajinjy [Analysis of the insurance market of Ukraine]. Ekonomika ta suspiljstvo [Economics and Society] (electronic journal), vol. 7. Available at: economyandsociety.in.ua
7. Romanovs'jka Ju. A., Jakovenko K. A. (2017) Analiz rynku majnovogho strakhuvannja v Ukrajinjy [Analysis of the property insurance market in Ukraine]. Ekonomika ta suspiljstvo [Economics and Society] (electronic journal), vol. 13, pp. 1207-1212.
8. Sakharova N.P. (2012) Strakhovanye [Insurance]. M.: TK Velby, Prospekt. (in Russian)
9. Strakhova kompanija "TAS" (Elektronnyj resurs): – Available at: <http://taslife.com.ua/> (accessed 10 May 2018)
10. Fedorova T. A. (2005) Strakhovanye [Insurance]. M.: Ekonomyst. (in Russian)
11. Chvertko L. A. (2010) Strakhovyj rynek Ukrajinjy: realiji ta perspektivy rozvytku [Insurance market of Ukraine: realities and prospects of development]. Visnyk Kyjivsjkogho instytutu biznesu ta tekhnologhij [Bulletin of the Kiev Institute of Business and Technologies] (electronic journal), vol. 1, pp. 55-58.
12. Javors'jka T.V. (2008) Strakhovi poslughy [Insurance services]. K.(in Ukrainian).